

VAKKO'DAN HAYAT KURTARAN REKLAMLAR

Vakko'nun reklam dünyası ile tanışması ve reklamların gelişimi Beyoğlu'ndaki Vakko Mağazası'nın içinde yer alan bir bölümde tüm ziyaretçilere anlatılıyor. Şen Şapka'yla başlayan yolculuk, bugünlere kadar devam ediyor.

KUMBARA'NIN ADRESİ İŞ BANKASI

İş Bankası'nın ilk reklamında bankanın açılışı ile ilgili bilgi verilmiş. Ancak bu reklamla ilgili görsel bankanın elinde yok. Daha sonraki reklamlarda ise para biriktirmeye teşvik eden reklamlar yer alıyor.

REKLAMIN “İLK”LERİ

İşbankası, Yapı Kredi Bankası, Vakko, Nestle, Coca Cola ve diğerleri. Şirketlerin hayatında “ilk” uygulamaların yeri farklıdır. Tıpkı reklamda olduğu gibi. İlk yayınlanan reklamlar, şirketin gelişme hızını ve ulaştığı düzeyi gözler önüne sermekle kalmıyor, aynı zamanda tarihten mesajlar da veriyor. Capital, bu çalışmayı, İlançılık Ajansı'nın genel koordinatörü Yakup Barouh'un analizleriyle yayınlıyor...

ALTINYILDIZ KUMAŞI ANLATIYOR

Altinyıldız ise ilk reklamlarında kendini ve fabrikayı tanıtıcı metinler kullanmayı tercih etmiş. İlanlarda Altinyıldız Fabrikası'nın ve burada üretilen kumaşların özellikleri ayrıntılı bir şekilde anlatılıyor.

YÜN VE YÜNÜL KUMAŞ HAKKINDA
Umumî Bilgiler (1)

Yün diye amumiyle koyunun tüyüne denir. Mikroskopta bakıldığı zaman her lif, ince kılçık (kıl) parçalarından müteakikl ince bir bary şeklindedir. Kılçık gibi bu parçalar birbirine kenellendiklerinden yün daima kepeleme hasasını bulundur. Yün eliyeli az veya çok kıvrak bir strüktüre sahip olup, rekline göre düz, nodül veya bilyoneli eliyeli diye isimlendirir. Lif uzunluğu 24-39 cm. arasında olur. Sadece bir defa kılın koyunlardan toplanan yün nice çeşitli niteliklerden geçerek sağlığını ve sıkışmasını koruyan zarf ve müteakikl kumaşlar şeklinde piyasaya arz edilmektedir.

Memleketimizde, hususi teşebbüse ait yegâne komple Mensucat Fabrikası ALTINYILDIZ'dır. Altinyıldız kadın ve erkek için yünü kumaşların tam çeşidini imal eder

Altinyıldız
AVRUPA AVANINDA YERLİ YÜNÜL KUMAŞ.

rünüyor. Ancak, bu ilanların ortak bir özelliği var. İlanlar hem eski Türkçe hem de Fransızca olarak veriliyor. Hatta o dönemde Türkiye'deki sinema reklamları bile Fransızca hazırlanıp, gazetelerde öyle basılıyor.

1920'li yıllarda ise eski Türkçe'den yeni Türkçe'ye geçiş dönemi ilanlarda da kendini gösteriyor. Bu nedenle o dönemlerde de gazetelerde çiftli ilan görmek mümkün. Yeni Türkçe tam olarak oturmadığı için, ilanlar hem eski Türkçe hem yeni Türkçe olarak yayımlanıyordu.

DUVAR İLANLARI REVAÇTA

O dönemde duvar ilanları da oldukça önemliydi. Bu alandaki büyük gelişmenin İkinci Meşrutiyet'le başladığı söyleniyor. Hatta duvar ilanı yapıştırıcılığı ayrı bir iş konusu olmuş, küçük ölçekli de olsa bir teşkilat bile kurulmuş. Bu işe 1908-1910 arasında başlamış en ünlü afiş yapıştırıcısı da Nuri Tezcan'dır.

El ilanları da ilk yıllardan itibaren çok yoğun olarak kullanılmış. Özellikle tiyatro, sirk, eğlence yeri gibi mekanların tanıtımı el ilanları aracılığıyla yapılmış. Bunun yanı sıra giyim mağazaları da el ilanlarını kullanmış.

METİN DEĞİŞMİYORDU

O dönemde ilan hazırlamak zahmetliydi. Çünkü, klişeler, ince kıl testerelerle tahtalara oyularak yapılıyordu. Böyle olunca da birçok ilan sadece başlıkları değiştirilerek kullanılıyordu. Örneğin, 1914 yılında İkdam Gazetesi'nde yayımlanan Çitli Müshil Pastilleri'nin aynı resim ve metine rağmen, sadece başlıkları değiştirilerek iki ayrı ilan olarak verildiğini görüyoruz.

İlk ilandaki başlıkta "Yegane çare", ikinci ilandaki başlıkta ise "Nihayet kurtuldum" yazıyor. Ancak, içerik ve fotoğrafta herhangi bir değişim yok.

YAPI VE KREDİ BANKASI A. Ş.
En başta ev sahibi olmak isteyenlere yardım için açılmıştır.
İSTANBUL - BAĞÇEKAPİ, Birinci Vakıf Hanında - (Eski Yortımlar Pazarı)

9 Eylül Cumartesi işe başladı

YKB, EV VAAT EDİYOR

Yapi ve Kredi Bankası, 9 Eylül 1944'de verdiği ilanlarla bankanın açıldığını duyuruyor. İlanda kullandığı slogan ise "En başta ev sahibi olmak isteyenlere yardım amacıyla açılmıştır."

Beymen'le farkedilirsiniz...

Beymen bir haka yararı için. Değil bir paka, fakla bir haka kazandırır.
Beymen üti değiştirir.
İnce, anımsı bir zevk sahibi olduğunuz zaman giymeniz.
Beymen'e ihtisaf ediniz.

1974

Beymen

Giyimde öncü müsünüz?

Beymen'i bekleyin.

Beymen yarın bu gazetede.

BEYMEN'DEN İMAJ İLANLARI

Beymen, reklama erken başlayan şirketlerden. İlk Beymen mağazası açılmadan önce gazetelere verdikleri ilanlarda, iyi giyimin sırları ve bunları yakalamak için Beymen'i beklemleri tavsiye ediliyor. Bir anlamda önce imaja yatırım yapıyorlar.

ÖNCE PADİŞAH MÜHRÜ

Eski reklamlara baktığımızda, padişahlık mührünün çok yoğun olarak kullanıldığını görüyoruz. Uzun bir dönem, padişahlık mührü reklamların üstünde yer almış. Cumhuriyet'in ilanından sonra ise, reklamlardaki padişah mührünün yerini ay-yıldız almaya başladı.

1900'lü yılların başından itibaren, ithal mallara karşı, Türk malını koruma yönünde reklamlar ağırlık kazanmaya başladı. Bu ithal ürünlere karşı yapılan reklamların başında da fes reklamları geliyordu. Yıllar boyunca da ithal ve yerli fesçiler arasındaki savaşın kendini gösterdiğini, reklam arşivlerinden görmek mümkün. Daha sonraları ise bu tüm ürünlere yansıdı. Hatta ilerleyen yıllarda Ulusal Ekonomi ve Artırma Kurumu'nun "Her malın yerlisi var" sloganıyla verdiği ilanlar, yerli mallara ilişkin kampanyaların had safhaya ulaşmasına neden oldu.

İLANLARA KADIN GİRİYOR

Türkiye'de ilk kadın figürünün kullanıldığı ilan 1867 yılında Fransızca yayımlanan bir gazete de yer almış. Bu ilanda elektrikli diş fırçası ve dişi tedavi eden bir ürünün tanıtımı yapılıyor. Dışarıdan gelen ilanlarda kadın resimlerinin kullanılmasına sık rastlanıyor. Ancak, bu ilanlar, yabancı dilde yayımlanan gazetelerde yer alıyordu.

Türkçe yayımlanan gazetelerdeki ilk kadın resimli ilan ise 1901 yılında Tercüman-ı Hakikat'te yer aldı. Zaten bu dönemde ağırlıklı olarak bijuteri ve güzellik ürünleri gibi kadına özel ürünler için yapılan reklamlarda da ciddi oranlarda artış

COCA-COLA ARTIK TÜRKİYE'DE

Türkiye'de yayınlanan ilk Coca-Cola reklamı 1964 yılının 17, 18, 19 Eylül tarihli Hürriyet, Tercüman ve Hergün gazetelerinde tam sayfa olarak yer aldı. Reklamlarda, Coca-Cola'nın Türkiye'de üretilmeye başlandığı "Dünyaca Meşhur Coca-Cola Şimdi de Memleketimizde" sloganıyla duyuruldu.

ARÇELİK'TEN ÇAMAŞIR MAKİNESİ

Arçelik'in ilk reklamı 18 Mayıs 1959'da, Hürriyet Gazetesi'nde yayımlandı. İlanda Arçelik'in ürettiği çamaşır makinesinin tanıtımı yapılıyor. Bu ilanda da "kalite bakımından Amerikan çamaşır makineleri avarında" denerek, yine bahıyla karşılaştırma unsuruna yer verilmiş.

olduğunu görüyoruz.

Bu dönemde içki, traş bıçağı, küçük mağaza ve banka reklamları hız kazandı. Özellikle banka reklamlarıyla birlikte tasarruf, para biriktirme konusunda çok fazla sayıda reklam yapıldı. Ziraat Bankası ve İş Bankası banka reklamları konusunda en atak olan isimlerdi.

İLANDAN REKLAMA DÖNÜŞ

Latin harflerinin kabulünü izleyen dönemde okuryazarlığı artırmak amacıyla devletin sübvansiyonu sonucu gazeteler sayfa sayısını artırdı. Bu da reklamcılık sektörü için büyük bir fırsat yarattı. Dönemin en ünlü grafik sanatçısı İhâp Hulusi, "Reklamsız kalmış bir mal kapalı kutu içinde hapsedilmiş gibidir. Mevcudiyetinden haberdar olmak için kutuyu açmak lazımdır" düşüncesiyle Cumhuriyet'le beliren yeni Türk insanını eserlerinde kullanmaya başladı.

İhâp Hulusi, pek çok yerli kurumun yanı sıra Bayer, Fernet, Branca, John Haig, Cinzano ve çeşitli yabancı radyoların reklamlarını yaptı. İhâp Hulusi, 1840'lı yıllarda ilk adımını atmış olan ilancılığın reklamcılığa dönüşü konusunda en önemli adım olarak görülebilir. 1940'lı yıllardan sonra ise hem reklam veren şirket sayısının artması hem de reklam ajanslarının artmasıyla reklamcılık önemli ivme kazandı.

Bu süreçte de reklam verenler hep kazandı. Örneğin, Bursa Biraderler, reklam konusunda oldukça ataktı ve bunun yararlarını gördü. Kurukahveci Mehmet Efendi ve Mahdumları ile Hacı Muhittin Şekerlemeleri o dönemde reklama son derece önem veriyorlardı. Sonuçta da hala ayakta ve reklamların yararlarını gördüler. **C**

JUMBO'NUN İTHAL MALLARLA YARIŞI

Jumbo, 1965 yılında verdiği ilanla, "İthal malları aratmayan tek marka" sloganıyla yola çıkıyor. İlanda Jumbo'nun yeni çatal, kaşık ve bıçak takımı tanıtılıyor.

Y

■ BELGİN BAYIR LEVENT
blevent@capital.com.tr

akup Barouh, Türkiye'de bilinen en eski reklam ajansı olan İlançılık'ın genel koordinatörü. Şu anda şirkette ikinci nesli temsil ediyor. Aileden gelen reklamcılık geleneği de, sektörü çok yakından tanımasına neden oluyor.

Ona göre, Türkiye'de reklamcılığın uzun yıllar batılı ülkelerin gerisinde kalmasının en büyük nedeni matbaa ile geç tanışmak. Bu nedenle ilanların çoğunun yurt dışında basılarak Türkiye'ye getirildiğini, bunun da harf uyumsuzluğu nedeniyle sorun yarattığını söylüyor. Matbaanın gelmesiyle birlikte gazete sayısının artmasının reklamcılığın gelişmesini sağladığını söylüyor.

Şu anda reklamcılığın aldığı yoldan son derece memnun olan Barouh, 1700'lü yıllardan bu yana Türk reklamcılık sektörünün geçirdiği evreleri Capital'e anlattı:

ÇOK GEÇ BAŞLADI

Türkiye'nin reklamcılık konusundaki en zayıf noktası, matbaacılığın geç başlaması oldu. Matbaacılık Türkiye'ye geç gelince, gazetecilik de geç başladı. Bu nedenle broşür ya da el ilanları yurt dışında bastırılıp Türkiye'ye getiriliyordu.

Tabii bu da o dönemde çok büyük problemleri beraberinde getiriyordu. 1800'lü yıllardaki ilanlarda Latin harf ve eski Türkçe yazı problemleri çok sık karşımıza çıkıyor. Aslında bu uzun yıllar da devam ediyor.

Gazetelerin sayısı arttıkça, özellikle ilanlarda ki yazı problemleriyle çok sık karşılaşılıyor. Özellikle Latin alfabesinin ilk kullanılmaya başladığı yıllardaki hataların bir hayli fazla olduğunu görüyoruz. Tabii zamanla gazete sayısının artması ilanların da artmasını sağlıyor.

Anne... bak, MIGROS geldi!

Çocuklar bile MIGROS TÜRK kampanyalarına alıştırlar. Baktı bu çocuk ne büyük sevinçle annesine haber veriyor. Annesinin vakit kaybetmemesi için kendisi, kampanya

kadar giderek, alışverişini bizzat yapacaktır. Zira büyük, küçük, herkes MIGROS'taki ürün kalitesine ve sabit fiyata güveniyor.

MIGROS TÜRK
Ev kadınının hizmetinde...

Tasarruflu, erkek düşünülmediği gibi zengin kadın da düşünülmez.

BİR AİLE TEZADİ GIBI GÖRÜLEN
BU ŞEYİ HALETMEYİN YOLU:

Erkek Akbank'ta hesap açar zenginlik. kadını da zengine kavuşturur.

SON PARA YATIRMA
TARİHİ: 8 EYLÜL 1952

AKBANK

"ŞUBEYE GEL, HEDİYEYİ KAP"

Akbank'ın elindeki en eski reklamlar şube açılışlarıyla ilgili. O dönemde bankalar yeni şube açarken, müşterilere yönelik çeşitli kampanyalar düzenliyormuş. Akbank'ın ilanlarında da bu kampanyalar duyuruluyor.

ÇOCUK MAMALARI NESTLE'DEN

Nestle ilanı 1889-90 yılına ait ve "Annuaire Oriental Du Commerce de l'Industrie, de l'Administration et de la Magistrature Constantinople" isimli meşhur ticaret yılığında alınmış. Türkiye'de bilinen en eski ilan, Henri Nestle'nin 1867'de geliştirdiği ilk ürün "Farine Lactee/Sütlü Un" ile Lait Condense/Yoğunlaştırılmış süt ürünü için hazırlanmış.

CONSTANTINOPLE (STAMBOUL)

FARINE LACTÉE H. NESTLÉ

15 ANS DE SUCCÈS

ESTOMAC DELICAT.

LAIT CONDENSÉ

QUALITÉ SUPÉRIEURE GARANTIE

Représentant à Constantinople, E. HANDEL, Rue Tadjer Han, 2, Stamboul.

EN ESKİ REKLAM MACUN

Türkiye'de bilinen en eski reklam 1700'lü yılların ikinci yarısında karşımıza çıkıyor. İlan, Venedik'te üretilen her derde deva bir macuna ait. Şu anda elimizde bilgi olarak bulunan ilk reklam bu. Bundan sonra ise siyasi reklamların başladığını görüyoruz. 1799 yılında Osmanlı Devleti'nin bastırıldığı reklam da ilk siyasal reklam olarak karşımıza çıkıyor. Fransızlar Mısır'ı fethedince, oradaki halka propaganda amaçlı çok sayıda el broşürü dağıtmış. Osmanlı Devleti de bunun karşılığında Türkçe, Arapça ve Fransızca el ilanları bastırarak cevap vermek istiyor. İlanlar bastırılıp Mısır'da dağıtılıyor. Sonuçta siyasal reklamların da ilk örneği karşımıza çıkıyor.

İLK RESİMLİ İLAN 1842'DE

1842 yılında çıkan, nasır ilacı ilanında ise ilk defa resim kullanılıyor. İlanda elle çizilmiş iki ayak resmi var.

Bu dönemlerde, gazete olarak reklam toplama sistemlerinin karşımıza çıktığını görüyoruz. 1840'lı yıllarda Avrupa'dan ithal edilen ürünlerle ilgili Ceride-i Havadis gazetesinde reklamlar gö-